

ISTORIE ȘI IDEOLOGIE ÎN CRONISTICA MUNTEANĂ A SECOLULUI AL XVII-LEA. MODELUL GUVERNĂRII IDEALE.

Nadia Manea

Pentru orice ideologie, argumentul istoric a fost în mod constant unul cu o poziție privilegiată. Pe de altă parte, "afirmat și respins" cu egală pasiune de către specialiști, militantismul istoriografie, constituie una din problemele de bază și permanente ale domeniului¹.

Potrivit lui I. Wellerstein², "trecutul poate fi povestit numai **asa cum cu adevărat este, nu așa cum a fost** (subi. ns. N.M.). Pentru că repovestirea trecutului este un act social al prezentului realizat de oameni ai prezentului, afectând sistemul social al prezentului. **Adevărul** se schimbă pentru că societatea se schimbă; totul este contemporan, chiar ceea ce ține de trecut".

În acest sens istoriografia munteană din a doua jumătate a sec. al XVII-lea oferă șansa unei lecturi care poate decela opțiunile politice exprimate prin intermediul scrisului istoric, într-o anumită secvență cronologică, când elitele de la sud de Carpați se dovedesc preocupate de soarta țării.

Conținuturile propagandistice întemeiate pe trecut și-au găsit o amplă analiză în lucrarea istoricului Bernard Guènee, **Histoire et culture historique dans l'Occident Medieval**³. "De-a lungul evului mediu – spune istoricul citat – de la călugării merovingieni la umaniștii Renașterii s-a tot făcut propagandă"⁴. O propagandă care-și situează argumentele sale la timpul trecut: "Cum putea fi altfel? Un nobil era nobil pentru că strămoșii săi fuseseră astfel, o cutumă era bună pentru că era veche. Un rege era fără îndoială legitim pentru că avea virtuțile necesare, dar cel mai bun argument rămâne al sângelui regal. Într-o lume în care, cea mai bună justificare a prezentului era trecutul, era natural ca istoria să fie cel mai bun susținător al prezentului"⁵.

Coordonatele relației putere-istorie în secolul al XVII-lea numit "le grande siècle"⁶ înregistrează o noutate: în Anglia ca și în Franța apare o istorie de partid: partidul este susținut prin elogiul unui eveniment în care partidul a triumfat⁷. "Natural – observa G. Lefebvre⁸ – maniera este apologetică, dar conferă istoriei un caracter pe care nu l-a cunoscut până atunci". Noutatea semnalată este strâns legată de evoluția cadrului politic general. Legătura era surprinsă și nuanțată de E. Fueter⁹, încă din 1914:

“Timpurile tulburi sunt favorabile istoriografiei. Dar, când timpul revoluționar a trecut, sunt înlăturate tentativele de publicitate în toate noile genuri ale istoriografiei”.

Aceleași timpuri tulburi resimțite și în Țara Românească, care la începutul secolului XVII-lea a fost reintegrată sistemului dominației otomane, în condiții atenuate, comparativ cu cele anterioare marii ridicări antiotomane în fruntea căreia s-a aflat Mihai Viteazul. Cu timpul însă, raporturile se agravează fiind manifestate tendințele Porții de a se amesteca tot mai fățiș în treburile interne și de a limita tot mai mult autonomia țărilor române. Se adaugă numeroase obligații economice față de Imperiul otoman, ca și aceea a însoțirii de către domnii români a armatei otomane aflată în campanie. Acțiunile de jaf continuă cu consecințe nefaste asupra activității economice. O expresie a tendințelor de limitare a autonomiei o reprezintă și permanenta confruntare între reprezentanții stărilor privilegiate, care, încearcă să-și mențină dreptul de a alege pe domn, și Imperiul otoman care intenționează spargerea acestui sistem, intenție care a reușit în unele momente, după cum, în altele voința “țării” a fost confirmată de puterea suzerană. Conținutul relațiilor dintre Poartă și Țările Române și-au pus amprenta și asupra raporturilor dintre boierime și domnie.

Fără a intra în controversele legate de caracterul regimului politic în Țările Române în secolul al XVII-lea¹⁰, numit adesea nobiliar-boieresc¹¹, reținem doar observația lui Florin Constantiniu¹², după care există o legătură între sensibilitatea barocă și insecuritatea poziției clasei boierești datorită dominației otomane.

Impulsul de a îmbrăca într-o formă legală juridică potențialul său economic s-a manifestat în cazul boierimii. Regimul nobiliar a fost un obiectiv în mod constant vizat, dar care “nu a putut lua în Țările Române decât o imagine incompletă și temporală și atunci, **de facto** și nu **de jure**”.

Pe de altă parte, secolul al XVII-lea este secolul deschiderilor umaniste în societatea românească. “Doctrina umaniștilor români are o finalitate politică și socială”, cărturarilor români fiind “boieri care își raliază intelectuali în curs de afirmare și prin posibilitățile lor sporite de contact cu alte culturi, formulează o doctrină ce dă răspuns problemelor ridicate de existență propunând “soluții care sunt originale”¹³.

Umanismul sud-est european a continuat direcția primului umanism bizantin, dar s-a orientat și spre achizițiile din Quattrocento și ulterioare. Structura tradițională a culturii scrise a început să se modifice și deschiderea spre curente noi de idei a fost operată în primul rând în literatura istorică¹⁴. O literatură istorică în care “deplasările sunt vizibile” și care, potrivit lui Alexandru Duțu “se structurează pe nivele diferite, asemeni etajelor dintr-un edificiu în stil brâncovenesc. În timp ce la suprafața terenului se află încăperile de lucru ale cronicarilor care înregistrează succesiunea implacabilă a victoriilor și catastrofelor; la subsol, este istoria partizană care slujește interesele facțiunilor scrise, de oameni subterani, ea

consemnează cursa după putere, izbucnirile patimilor, revărsările poftelor de posesiune. La primul etaj, împodobit cu logii se află instalată istoria oficială, care înfrumusețează întâmplările, dă faptului divers caracter festiv și caută să pună în relief rojul curții în viața societății. La etajul superior cu terasele scăldate în lumină, gânditorii meditează asupra trecutului și interoghează viitorul¹⁵.

Demersul nostru are ca obiect istoria scrisă la subsol, adică acele scrieri apărute în timpul conflictelor dintre grupările boierești: **Istoria Țării Românești de când au descălecat provoslavnicii creștini** (Letopiseșul Cantacuzinesc), atribuită lui Stoica Ludescu și **Istoria domnilor Țării Românești (Letopiseșul Bălenilor)** de Radu Popescu.

Expresie a gândirii politice românești din a doua jumătate a secolului al XVII-lea aceste scrieri ce se apleacă asupra timpului trecut sau prezent dintr-o anumită perspectivă demonstrează atașamentul cărturarilor la "diferite programe politice și sociale care se întemeiează pe o diversă conturare a obiectivelor; aceste programe reflectă, în egală măsură, capacitatea oamenilor de a analiza conjuncturile politice și de a oferi soluții"¹⁶.

Câteva segmente din conținutul acestor programe vom încerca să stabilim prin analiza amintitelor istoriei, având în permanență în vedere, atitudinea autorului față de anumite evenimente și coeficientul de alterare a adevărului istoric, când acesta nu intră în schema prestabilită pentru o demonstrație. În fond "ideile aparțin nu structurilor, ci oamenilor direct implicați în evenimente și de aceea, analiza trebuie să pornească și de la text spre viața socială și nu numai invers"¹⁷.

Cronicile sunt cunoscute în epocă, căci Antonio Maria del Chiara precizează: "orice boier are în casa lui un manuscriptum cu viețile domnilor, **dar adevărul e schimbat în așa fel** (subi. ns. N.M.) că fiecare boier ține la el o cronică, în care faptele domnilor sunt zugrăvite în bine sau în rău, după cum un domn sau altul a fost prielnic sau vrăjmaș neamului acelui boier..."¹⁸.

În cele ce urmează vom urma sugestia metodologică făcută de Nicolae Iorga: "totdeauna e bine a se cerceta, pe lângă cronică, pe lângă cronică lui Stoica Ludescu și aceea a adversarului său, care dă nu numai variante întâmplătoare, ci pe alocurea, adaosuri prețioase"¹⁹.

Adică, dincolo de tendința evidentă a celor două cronici de a preamări și justifica faptele partidei boierești în slujba căreia se află, să identificăm elementele esențiale ale unei "bune" guvernări interne, modelul propus pentru organizarea și conducerea statului, descifrabil din adeziunea sau din contră, din respingerea măsurilor și acțiunilor unui domn sau facțiuni boierești.

Analiza modalității de reflectare²⁰ în cele două cronici a acelor evenimente semnificative pentru intențiile studiului de față, o începem de la primul episod, acela al "descălecatului".

Trei elemente pot fi urmărite pentru refacerea coordonatelor modelului de guvernare propus de facțiunile boierești:

- a. imaginea domnului (locul rezervat instituției domniei);
- b. raport dintre domn și boieri;
- c. relațiile dintre clasa conducătoare și masele producătoare, este adevărat, în mai mică măsură decelabile.

Relatarea celui de-al doilea "descălecat" cel al lui Negru-Vodă oferă cadrul pentru a fi creionată prima imagine a domniei, având ca erou pe domnul "intemeietor" de țară, implicit de tradiție. Stoica Ludescu după ce precizează rolul acelor "...boieri carii au fost de neam mare..." (L. C., p.1)²¹, adică al Basarabilor (revendicați ca strămoși de către Cantacuzini), ajunge să prezinte imaginea unei domnii autoritare, căci chiar boierii din "neamul mare și ales" "... s-au sculat cu toți de au venit la Radu Vodă închinându-se **să fie supt porunca lui și numai el să fie peste toți** ..." (L. C., p.2.)

Imaginea domniei autoritare este completată de grija cu care logofătul Cantacuzinilor menționează titlul domnului redat mai întâi în slavonește și tălmăcit apoi în românește pentru mai multă autoritate " ...singur biruitor .." (L.C., p.2) cum tălmăcește Stoica Ludescu pe "samoderjavnomu" din formula slavonă și "samodărjăt, adică singur stăpânitor ..." (R.P., p.5) unicul atribuit din titlul domnului pe care Radu Popescu consideră că este cazul să-l amintească, ceea ce poate sugera nu numai o independență în plan extern în raport cu străinii, ci și o "independență" internă în raport cu tendințele boierimii. Și cu directă trimitere la starea de lucruri a prezentului Stoica Ludescu adaugă: " ...Acesta este titlul domnilor de atunci începându-se **până acum** ..." (L.C. p.3).

Descrierea domniei lui Radu Negru, mai restrânsă la Stoica Ludescu și ceva mai detaliată la Radu Popescu indică o **poziție similară** a celor doi cronicari. La Radu Popescu "țara "este tocmită cu" bună pace" de domnul intemeietor pentru că este "îndreptată "cu "județe și judecători". Pentru "judecători" adaogă în paranteză "cu boierii". Nu spune ca atunci când tălmăcește pe "samodărjăt" adică "cu boierii", ceea ce ar fi semnatificat o transpunere în limbajul epocii, ci pune cei doi termeni în regim de egalitate, deși ultimul apare mai târziu. Avem așadar un caz de subtilă plasare în trecut a unor elemente specifice situației mai recente.

Domnia lui Neagoe Basarab este a doua domnie redată în termeni favorabili de cei doi cronicari. Opiniile lor concordă și în acest caz. Ocuparea tronului de către Neagoe Basarab se datorează, potrivit lui Stoica Ludescu, voinței divine..."Dumnezeu cu voia sa și cu porunca sa l-au uns și l-au pus domn" (L.C., p.23) Radu Popescu apelează la o relatare ambiguă: "...**au pus** pă Neagoe, vâtaful de vânători, carele al doilea Băsărabă să numește..." (R. P., p.29). Este interesant că, nu ia atitudine împotriva noului domn, deși Neagoe "...era nepot banului Barbului Craiovescului, feciorul Pârvului..." (R.P., p.28), deci justificarea genealogică pentru ocuparea tronului îi lipsea, mai ales că nu va trece mult și cronicarul scriind despre moartea

lui Ștefan cel Tânăr al Moldovei, relatează socoteala boierilor: "...pre cine ar pune domn să fie de sămânță domnească, **după obiceiul cel vechiu al acestor țări** ..." (R.P., p.42). Și totuși Radu Popescu redă domnia lui Neagoe Basarab ca un model: "... multe bunătăți spun să fie făcut și aicea în țară și pe la Ierusalim ..."

Stoica Ludescu nu ezită să pună în scenă un posibil refuz al tronului din partea viitorului domn, prilej pentru a scoate în evidență și rolul boierimii: "... puneți alt pre carele veți vrea **dempreună și cu sfatul nostru** ..." (L.C.p.23). Tonul este în continuare favorabil: "...deci Neagoe să plecă glasului năroadelor și luă coruna și scaunul a toată Țara Românească. Și îndată făcu judecată și dreptate între oameni ..." (L.C.,p.23). Următoarea comparație, singura de acest gen, face din domnia lui Neagoe Basarab una ideală: " ... Și nu numai creștinilor fu bun, ci și păgânilor. Și fu tuturor tată milostiv, **asemănându-se domnului celui ceresc** ..." (L.C.,p.33). Greutatea acestei comparații aproape că anulează atributele care urmează: "... bunului credincios domn" (L.C.,p.41,42) "...bunului și iubitorul Hristos ...." (L.C., p.41), la care "totdeauna creștea și să înmulțea bunătățile în inima acestui **bun domn** ..." (L.C., p.42).

Această domnie se bucură de o adeziune socială totală pentru timpul respectiv: "... și mulțumind lui Dumnezeu toți pentru domnia lui, căci s-au spodobit a vedea și a avea domn ca acela .." (L.C., p.25), și adeziunea străbate două veacuri și jumătate și este prezentă în clișeele propagandistice promovate de cronicari.

Relatarea evenimentelor anilor 1629-1654 oferă teren pentru construcția unei alte domnii model, întruchipată de Matei Basarab (1632-1654). Am inclus în această perioadă și anii de domnie ai lui Leon Tomșa (1629-1632), pentru că prezentarea acestei domnii este realizată cu ochii ațintiți pe aga Matei din Brâncoveni.

În condițiile în care Leon -Tomșa "... multe și mari greotăți au aruncat țării ..." (R.P., p.93), boierii de peste Olt în frunte cu aga Matei hotărăsc "... să se dea înlături din naintea răotăților ..." (R.P., p.93) pribegind în Ardeal și nu printr-o ridicare fățișă împotriva domniei.

Stoica Ludescu începe prin a-l prezenta favorabil pe Leon- vodă care "... au început a-și tocni țara cum se cade ..." (L.C.,p.95). Explicația acestui fapt constă în faptul că acest domn este cel care a acordat dregătoria de agă lui Matei din Brâncoveni. Apoi evenimentele sunt relatate în aceeași lumină și uneori chiar cu aceleași cuvinte ca Radu Popescu. Urcarea pe tron a lui Matei aga nu este ca urmare a unei acțiuni violente de înlăturare a domnului precedent, ci expresia intervenției lui Abaza-pașa.

În timp ce Stoica Ludescu inscenează iarăși, ca și pentru Neagoe Basarab, refuzul domniei, Radu Popescu surprinde câteva acțiuni ale proaspătului domn pentru a-și menține tronul: demersuri succesive la Poartă din partea pașei de la Dunăre, dar și din partea domnului în numele "țării", ce se ridică împotriva domnilor "străini" și a "grecilor". După

momentul dificil al chemării la Poartă, prilej pentru Stoica Ludescu de a consemna: "și l-au petrecut cu alai pân la sarai, cum nu s-a petrecut nici un domn.." (L.C., p. 105), cronicarii găsesc răgazul pentru a prezenta adeziunea socială a acestui domn: "...și au fost mare bucurie și veselie la toată țara, de la mare pân la mic, și mulțumirea lui Dumnezeu de **domn bun și milostiv și creștin** ..." (L.C., p.105) , chiar dacă, sensul termenului **țară** este și aici cel restrâns medieval, desemnând reprezentanții categoriilor privilegiate, iar de la "mic la mare ".nu este decât o rapidă cuprindere a celor care ocupau ierarhia dregătorilor.

Cauzele mulțumirii generale sunt precizate mai bine de Radu Popescu: "...tuturor bine le-au făcut, nu rău și încă au boierit pe unii ..." și s-au nevoit Matei vodă de **au dres țara foarte bine**, care-și după **orânduiala** lor: boierii, slujitorii, țaranii, cât tuturor le era bine în zilele lui ... **că țara iubea pre domn și domnul pre țară**, pentru că **era liniște** în domnia lui ...". Ideea mitului dinastic al Basarabilor, serios argumentată de D. H. Mazilu²² , ne determină să admitem că cei doi cronicari nu construiesc, ei doar acceptă o construcție ale cărei date fundamentale fuseseră fixate în al doilea deceniu al sec.XVI, subiectul fiind atunci noul Basarab, Neagoe, cel urcat pe tron de puternica familie a Craioveștilor. Cărturarilor din preajma lui Matei Basarab n-au inovat, dar au izbutit să ajungă o culme neatinsă a celui "cult" întreținut pentru dinastia fundamentală a Țării Românești văzută ca un șir glorios, capabil să legitimizeze și să aplatizeze contestările. Acceptarea în cazul de față este relevantă pentru intențiile demonstrației noastre, din moment ce absența atitudinii critice nu poate fi invocată având în vedere maniera în care Stoica Ludescu apreciază domnia lui Șerban Cantacuzino "...Țara fiind spartă și risipită ...nu poate nici într-un chip să o îndrepteze...."²³ (p. 386)

În final aducem în discuție încheierile la care am ajuns în legătură cu utilizarea frecventă a acuzației de "grec". Eugen Stănescu²⁴ atrage atenția asupra nașterii "teoriei", după care, "grecii" au năpădit țara, au ocupat toate dregătoriile și au adus dădii foarte grele, generând o situație dificilă. Acuzația de "grec"constituie unul din cele mai eficiente mijloace de acțiune politică, aspect demonstrat de inconsecvența celor doi cronicari. Această inconsecvență își găsește două explicații:

a. acuzația de "grec" nu este decât un clișeu propagandistic, care, la modă fiind, este introdus pentru descrierea anumitor situații fără să fie sugestiv pentru poziția politică a celui care scrie (cu atât mai mult cu cât, atât Cantacuzinii cât și Bălenii au o ascendență de origine greacă);

b. chiar și în contextul luptei împotriva "grecilor răi", cei care scriu nu pot admite ridicarea violentă împotriva domniei.

Analiza paralelă pe care am întreprins-o a dus la următoarele concluzii:

- domniile contemporane nu corespund programului politic susținut de cei doi cronicari, situație în care pentru a încheia un model de conducere a statului se apelează la greutatea trecutului;

- domniile exemplare, în mod surprinzător, sunt aceleași pentru ambele istorii, în ciuda limbii rele și cârcotașe a lui Radu Popescu, care înregistrează toate zvonurile răutăcioase, chiar și vulgare ale timpului, când este vorba de adversari²⁵; ele sunt cele reprezentate de Radu Negru, Neagoe Basarab și Matei Basarab;

- aceste domnii sunt domnii autoritare care controlează boierimea în momentul deciziilor politice, dar în același timp se bucură de o adeziune socială "totală", ceea ce echivalează cu asigurarea liniștei și păcii în țară, mereu invocată de cei doi cronicari.

Prin urmare, considerăm că observațiile noastre pot fi avute în vedere în eventualitatea reluării dezbaterii cu privire la natura regimului politic în Țara Românească în sec. al XVII-lea.

NOTE

1. Al. Zub, Biruit-au gândul, Iași, 1983, p. 26.
2. I. Wallerstein, Sistemul mondial modern, București, 1992, vol. 1, p.17.
3. B. Guénee, Histoire et culture historique dans l'Occident medieval, Paris, 1980, p.332-367.
4. Ibidem, p.332.
5. Ibidem, p.333.
6. Cf. Roland Mousnier, Le XVIe et XVIIe siècles în Histoire generale des civilisations, tom IV, Paris, 1967, p.367-368.
7. G. Lefebvre, La naissance de l'historiographie moderne, Paris, 1971, p.98.
8. Ibidem, p.99.
9. E.Fueter, Histoire de l'historiographie moderne, Paris 1914.
10. N.Iorga, Istoria Românilor, vol.6, București, 1938 (pentru sec.al XVII-lea vorbește de succesiunea a patru tipuri de monarhii: "românească", "bizantină", "orientală" și "culturală"); cf. și Andrei Pippidi, Tradiția politică bizantină în țările române în secolele al XVI-lea al XVII-lea, București, 1938, p.22.
11. E.Stănescu, Valoarea istorică și literară a cronicilor muntene, în Cronicari munteni, vol. 1, București, 1961, p.V-CXXXV și Idem, Essai sur l'evolution de la pensée politique roumaine dans le litterature historique du Moyen Age, în "Nouvelle études d'histoire", II, Stockholm, 1960, p.271-304.
12. F.Constantiniu, Sensibilité baroque et regime nobiliaire (Considerations preliminaires), în "R.H.S.E.E.", tom XVII, 1979, nr. 2, p.327-335.
13. Al.Duțu, Umaniștii români în cultura europeană, București, 1982, p.36-37.
14. Ibidem, 15.
15. Ibidem, p.93-94, 97.

16. Ibidem.
17. Ibidem
18. Antonio Maria del Chiaro, *Revoluțiile Valahiei*, Iași, 1920, p.28.
19. N.Iorga, *Istoria literaturii românești până la 1600*, ed. a II-a. vol. I, București, 1906, p.360.
20. Vezi interesanta discuție asupra "relațiilor dintre evenimentul narat și reflectarea lui particulară într-un text ce se vrea istoric puternic individualizat de o anume orientare interpretativă" la D.H.Mazilu, *Cronicari Munteni*, București, 1978,p.8.
21. Vom folosi *Istoria Țării Românești 1290-1690.Letopisețul Cantacuzinesc*, ed. critică întocmită de C.Grecescu și D.Simionescu, București,1960 (în text se va prescurta - L.C.) și Radu Popescu vornicul, *Istoriile domnilor Țării Românești*, Introducere și ediție critică de C.Greceanu, București, 1963 (în text se va prescurta-R.P.).
22. D.H.Mazilu, *Recitind literatura românească veche*, vol. I, București, 1994, p.139.
23. N.Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, București, 1996, p.386.
24. E.Stănescu, *Valoarea politică,.....*, p.LXXVII.
25. N.Cartojan, op. cit., p.396.

HISTORY AND IDEOLOGY IN THE CHRONICLES OF THE XVIITH CENTURY MUNTENIA. MODEL OF IDEAL GOVERNING

Abstract

Starting from the analysis of the contents with propagandistic finality done by Bernard Guénée, "Histoire et culture historique dans l'Occident medieval", as well as from the remark that troubled times are favourable to the historiography, the present study deals with a "paraleli reading" (after the methodological suggestion made by N. Iorga) of the histories written in the second half of the XVIIth century in Muntenia from partisan positions: "Istoria Țării Românești de când au descălecat pravoslavnicii creștini (Letopisețul Cantacuzinesc)", ascribed to Stoica Ludescu, and the "Letopisețul Bălenilor" ascribed to Radu Popescu.

The background of the relationship power-history in the XVIIth Century registers a novelty: in England as well as in France there appears a Party history: the Party is supported through the commendation of an event which proved to be succesful thanked to the respective Party. G. Lefebvre remarked that the manner was eulogistic but it offers the history a character unknown before.

Besides the obvious tendency of the two chronicles of extolling and justifying the actions of the boyars Parties, whose interests they represented,

we intend to governance, i.e. a model suggested for the organisation and ruling of the State, which results from the adherence or taker by a hospodar or a boyar group.

Without going into the controversies on the character of the political system in the Romanian Countries in the XVIIIth century quite often called aristocratic - boyar regime (government), we note only Florin Constantiniu's remark, according to which there is a difference between the baroque sensitivity and the insecurity of the position of the aristocratic class as a consequence of the Ottoman domination.

The Complexity of the historical situation detennined, within this period of time, the aparition of a great number of historiographie monuments, which caused more frends in the political ideas, all of them a results of the political thought of the leading class. According to Eugen Stănescu, the advanced solutions promoted by the historical writing are divided into:

- a. radical solutions (Letopisețul Cancatuzinesc);
- b. conciliatory solutions (Letopisețul Bălenilor) which suggests partial reforms and not the basic reorganisation of the political system in force).

This distinction is the expression of the projection in the plan of the ideas of the practical division of the aristocratic class into rival groups.

The opening of our historical literature of the XVIIth century towards the new ideas was well noted by Alexandru Duțu, who got the partisan chroniclers to write in the besement of a Brâncovenian edifice.

This history registers the race for power, the outburst of personal interests and desire for posesion.

In the analysis of the two above-mentioned histories, we will take into account the author's attitude towards some events and the alteration grade of the historical truth, when this one is not part of a pre-established scheme of a demonstration.

Three elements can be followed in the reconstruction of the coordinates of the governing model proposed byt he boyard formations:

1. The image of the hospodar (the legitimation of the throne and the way of governing);
2. The relationship between the hospodar and boyars;
3. The relationship between noblemen and the producting masses, which really are not brought forward.

The paraleli analysis we were previously talking about led to interesting conclusions:

- the contemporary regims do not correspond to the political programme sustained by the two chroniclers, in which situation we have to refer to the importance of the past so as to shape out a model of ruling for the Romanian Society;

- the example reigns are surprinsingly the same for both histories; they are represented by Radu Negru, Neagoe Basarab and Matei Basarab;

- these reigns are authoritative and they control the boyars the moment they take political decisions, but at the same time they enjoy a "total" social adherence, which means that they assure the peace and tranquility in the country, always invoked and appreciated by the two chroniclers.

We consider these conclusions to be quite worth mentioning, if the discussion about the nature of the political system in the XVIIth century Romanian Countries is eventually resumed.